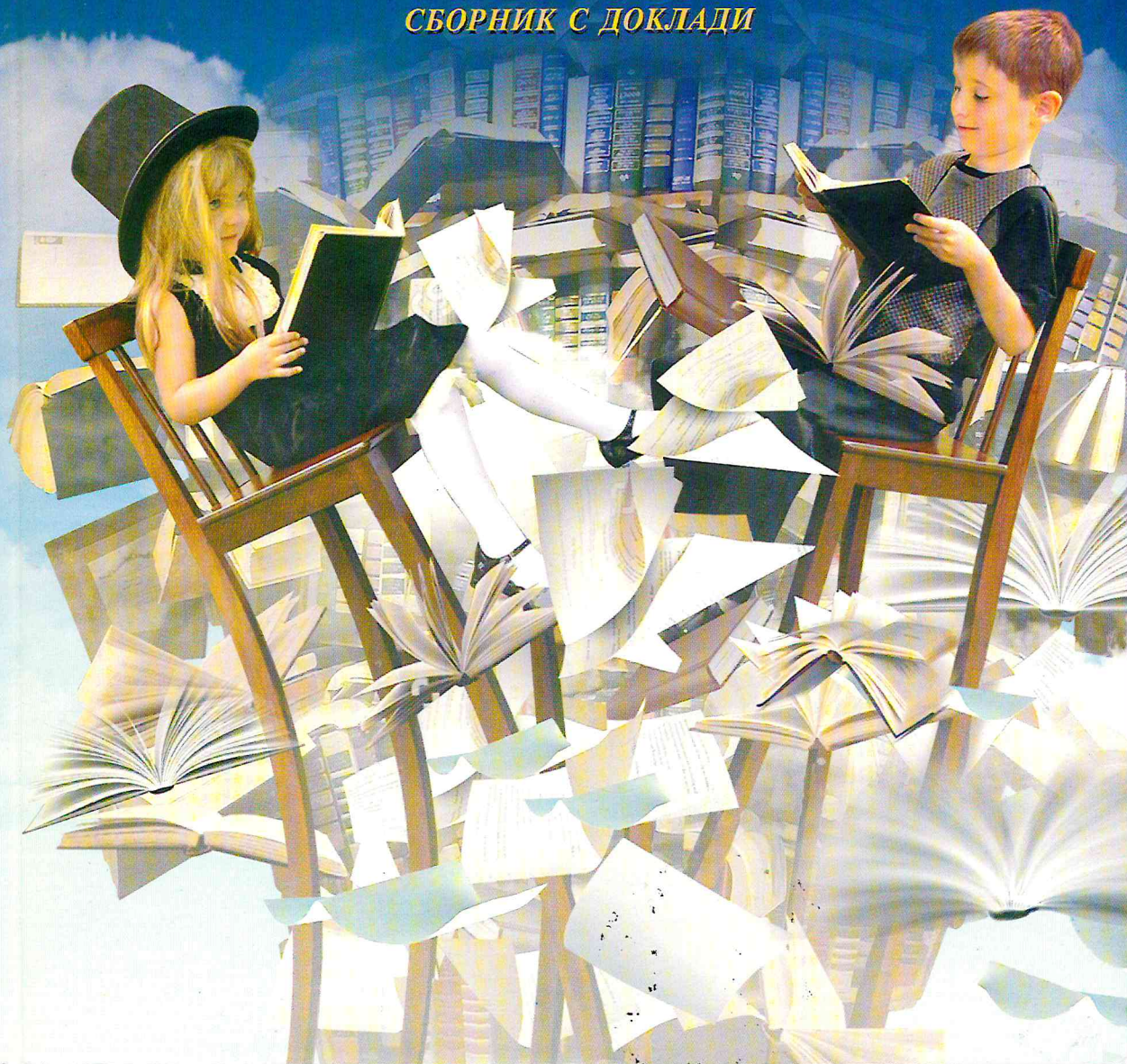

КНИГИ, ДЕЦА И ТИЙНЕЙДЖЪРИ: ЧЕТЕНЕТО МЕЖДУ РАЗУМА И ЕМОЦИИТЕ

СБОРНИК С ДОКЛАДИ

XIX НАЦИОНАЛЕН ФЕСТИВАЛ НА ДЕТСКАТА КНИГА

XIX NATIONAL CHILDREN'S BOOK FESTIVAL

**КНИГИ, ДЕЦА И ТИЙНЕЙДЖЪРИ:
ЧЕТЕНЕТО МЕЖДУ РАЗУМА И ЕМОЦИИТЕ**

**СБОРНИК ДОКЛАДИ ОТ КРЪГЛА МАСА
Сливен, 9 - 11 май 2017г.**

Съставител: д-р Росица Петрова – Василева

**BOOKS, CHILDREN AND TEENAGERS:
READING BETWEEN REASON AND EMOTIONS**

**COLLECTION OF REPORTS OF THE ROUND TABLE
Sliven, 9-11 May 2017**

Compiler: Ph.D. Rositsa Petrova - Vasileva

2017г.

ИЗДАНИЕТО СЕ РЕАЛИЗИРА С ФИНАНСОВАТА ПОДКРЕПА НА
МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

THE BOOK IS FINANCIALLY SUPPORTED BY
THE MINISTRY OF CULTURE OF THE REPUBLIC OF BULGARIA

**КНИГИ, ДЕЦА И ТИЙНЕЙДЖЪРИ:
ЧЕТЕНЕТО МЕЖДУ РАЗУМА И ЕМОЦИИТЕ**
Сборник с доклади

ISBN 978-619-7239-11-9

Съставител: д-р Росица Петрова – Василева

Научен редактор: д-р Росица Петрова – Василева

Прев. на англ.ез.: Петя Кънева

Художник на корицата: Борис Стоилов

Издател: Регионална библиотека „Сава Доброплодни“

Печат: ИК „Жажда“ – Сливен

**BOOKS, CHILDREN AND TEENAGERS:
READING BETWEEN REASON AND EMOTIONS**
Collection of reports

ISBN 978-619-7239-11-9

Compiler: Ph.D. Rositsa Petrova – Vasileva

Scientific editor: Ph.D. Rositsa Petrova – Vasileva

Translated into English by Petya Kaneva

Cover Design: Boris Stoilov

Published by “Sava Dobroplodni” Regional Library

Printed by “Zhazhda” Publishing House – Sliven

„Книги, деца и тийнейджъри: четенето между разума и емоциите“

СЪДЪРЖАНИЕ
CONTENTS

Росица Петрова – Василева. Националните детски литератури в глобалния свят	3
Rositsa Petrova -Vasileva. Books, children and teenagers: reading between reason and emotions	6
Деян Алексич. Четенето като фактор на идентичност	9
Deyan Aleksich. Reading as a factor of identity	14
Младен Енчев. Разум и чувства. Биномът на човешкото	19
Mladen Enchev. Sense and sensibility. Human binomial	26
Мариана Мандева. Детското четене - „Лична легенда“	33
Mariana Mandeva. Child reading - "Personal legend"	40
Весела Фламбурари. От детския писател до детето читател...срещи на разум и емоция	47
Vesela Flamburari. From children writer to child reader ... meeting of reason an emotion	56
Алберт Бенбасат. „Малкият принц“ – световен и български издателско-читателски феномен	65
Albert Benbasat. "The Little Prince" - world and Bulgarian publishers' and readers' phenomenon	74
Угур Алтънташ, Ахмет Алтай. Създаване на интерес към детската литература чрез хумор: Логиката на хумора в литературата за деца	83
Uğur Altıntaş, Ahmet Altay. Entering literature to children with humor: The logic of humor in children's literature	89
Михаил Самарский. За литературата – наболели проблеми	95
Mikhail Samarsky. About literature – actual matters	105
Лъчезар Георгиев. Графичната композиция на книгата и нейната рефлексия върху детското четене.	115
Lachezar Georgiev. Graphic design of book and its reflection on child reading	125
Стеля Георгиева. Книги, деца и тийнейджъри – водещи организации и структури за насърчаване на детското четене в Латинска Америка	135
Stela Georgieva. Books, children and teenagers – leading organisations and structures for promotion of child reading in Latin America	144

СЪДЪРЖАНИЕ
CONTENTS

Адриан Лангендонк. Четенето между разума и емоциите. Насърчаване на четенето в Холандия	153
Adriaan Langendonk. Reading between reason and emotions. Promoting reading in the Netherlands	159
Кристина Дежьо. Програми за тийнейджъри и младежи в детска библиотека „Библиотечно царство“ към библиотека „Чорба Дьозьо” – гр. Печ	165
Krisztina Dezső. Programmes for teens and adolescents in ‘LibraRealm Children’s Library’ of the Csorba Győző Library	174
Мила Васов. Деца и тийнейджъри – четене между разума и емоциите. Приспособяване на библиотеките към променените реалности	183
Mila Vasov. Children and teenagers – reading between reason and emotion. Adaptation of libraries to changed realities	186
Ахмет Алтай, Угур Алтѝнташ. Ролята и значението на обюественните библиотеки при изработване на навици за четене при деца и младежи	189
Ahmet Altay, Uğur Altıntaş. The role and importance of public libraries upon development of reading habit in children and youngsters	197
Виктория Бисерова. Кампании за насърчаване на четенето за деца до 14 г.	205
Viktoria Biserova. Campaigns to promote reading for children up to 14 years old	212

СЪЗДАВАНЕ НА ИНТЕРЕС КЪМ ДЕТСКАТА ЛИТЕРАТУРА ЧРЕЗ ХУМОР: ЛОГИКАТА НА ХУМОРА В ЛИТЕРАТУРАТА ЗА ДЕЦА

Угур Алтънташ, д-р Ахмет Алтай
/Университет на Къркларели, Турция/

Хуморът може да бъде разделен на десетки хиляди категории като литературен термин, т.е. сатира, игра на думи, гатанки и т.н. Независимо под каква форма е хуморът привлича вниманието на читателя, и прави текста по-цветен за четене. Той е и един вид, инструмент, който кара читателя да се фокусира повече върху текста. Казано с прости думи и парадоксално, хуморът може да се определи като литературен инструмент, който прави текста малко по-труден за разбиране, така че да се постигне по-добро предаване на посланието и то да стане по-изчерпателно и разбираемо.

Благодарение на високото ниво на зависимост от културното минало и личните качества на всеки индивид като IQ, например, е трудно да се постигне универсален хумор, който да се възприема по еднакъв начин от всеки читател. Една история може да бъде смешна за даден човек, но това не означава, че друг ще я намери за смешна по същия начин. Има толкова много примери за културните различия при разбирането на хумора: например, един турчин може дори да не се усмихне на немска шега, и обратно. Така че, може да се твърди, че добрият хумор носи със себе си и културна история. Хуморът е и социален феномен, който включва микро и макро мащабно културно взаимодействие, което изисква споделяне и дълбоко разбиране на ситуацията; а в много случаи, хуморът е най-добрата реакция на тази ситуация.

Това изследване има за цел да определи хумора като лесен и забавен инструмент за стимулиране на четенето и за изграждане навици за четене при децата и юношите. След кратко представяне на теориите за хумора като цяло, ще се анализират и някои черти на хумора, които могат да поощрят децата да четат. Ще бъдат формулирани някои предложения относно това какво да се направи и по-важното какво да не се прави при създаването на хумористични текстове, насочени към децата.

ОБЩИ ТЕОРИИ ЗА ХУМОРА

Съществуват редица теории за динамиката на хумора. Основата на тези теории варира от Аристотеловата перспектива до Фройдистките теории. Най-често срещаните теории са *Теорията на облекчението*, *Теорията на*

превъзходството, и Теорията за несъответствието. Дори и да се наричат по различен начин, те не са много различни една от друга. В много случаи и трите теории могат да бъдат приложени към даден хумористичен текст безотказно. Тази ситуация може да се дължи на субективни признаци на хумора, който просто има твърде ограничени универсални функции.

На първо място, привържениците на *Теорията за облекчението* твърдят, че човек намира даден текст или устна информация за хумористични след известно чувство на облекчение. Според тази теория хумористичните текстове следват определена триъгълна структура, подобна на тази на драмата. В хумористичния текст има обща информация, която предизвиква чувства като учудване, възбуда, или дори страх. Тази част се използва и за активиране на културната информация, от която читателят ще има нужда, за да разбере шегата в края. Тя е от голямо значение за успеха на шегата, в тази връзка, ако количеството информация е по-малко, отколкото е необходимо, читателят ще се почувства глупаво - обратното на облекчение, а ако има информация повече, отколкото е необходимо, ефектът на шегата ще изчезне - така шегата става глупава. Втората част е кулминацията на шегата - крайната фраза или изречение на шегата. Това е точното време да се отворят вратите на облекчението и смехът да се излее. На последно място, представено е действие на спад в някои шегати, тази част се пропуска умишлено. В тази част шегата стига до развързка и завършва. Не трябва да има повече обяснения, отколкото е необходимо в името на успеха на шегата. Тази теория се основава на фройдистката гледна точка, Тя се осланя повече на сексуалните и жестоки шегати, тъй като това са двете контролирани - по този начин потискани - поведения при хората.

Напоследък *Теорията за превъзходството*, която води началото си от Аристотел, е преразгледана в областта на научните изследвания за хумора. Според тази теория, хората са склонни да се смеят на шегите, в които герои са хора с по-нисък социален статус или с по-ограничени умствени способности. Много карикатури, разкази и текстове са посветени на герои с по-ниски умствени способности, например, като се очаква читателите да се смеят на глупостта на тези герои.

Теорията за несъответствието е далеч вече не само теория, а неизбежен компонент на хумора. Според тази теория, хората просто се смеят на нещата, които не са в рамките на определено съответствие с околната среда, на културни, поведенчески, или други модели, включителни и свързани с класова принадлежност. Очакването на поведението на героя е продукт на културата, изобразявана в текста; и всяко поведение или ситуация, които прекъсват тази

„I
лин
ги г
три
до с
отли
пред
свър

НАI

пока
198
вход
инс
пол
фак
къс
бли
инте
на в
съд
и в
заба

ези
Сам
стра
вся
пре
вза
лито
гру
бъд

стре
про
на

„Книги, деца и тийнейджъри: четенето между разума и емоциите“

линия са смешни. Тази теория не влиза в конфликт с другите две и ако не друго, ги поддържа. Това е така, защото очакването е създадено и разрушено след триъгълната структура на теорията на облекчението. Несъответствието води и до определено ниво на глупост, на което се очаква хората да се смеят. Друг отличителна черта на Теорията за несъответствието, е фактът, че тя представлява вътрешна динамика за хумора, а другите две теории са по-тясно свързани с приемника на хумора.

НЯКОИ ПОЛЕЗНИ ЧЕРТИ НА ХУМОРА ЗА СЪЗДАВАНЕТО НА НАВИЦИ ЗА ЧЕТЕНЕ

Хуморът може да се използва като инструмент, който да накара децата да покажат своите интелектуални, социални и поведенчески способности. (Masten, 1986). Тази тенденция може да бъде изведена до ниво, на което интелектуалната входяща информация може да бъде предоставена чрез хумористични инструменти, които са били щателно изградени като се има предвид възрастта, пола и т.н., и желания краен резултат. (Bosacki, 2013 г.). Хуморът е сред важните фактори в развитието на личността и самостоятелното развитие в ранните и късните периоди на детството. Той определя позицията на детето в неговата близка среда. Когнитивните функции на хумора са посочени към подобряване на интелектуалния капацитет чрез решаване на проблеми и положително отвличане на вниманието от мейнстрийм темата (Dowling & Fain, 1999). Тъй като хуморът съдържа семантична структура на две нива, това налага читателят да анализира и в същото време да открива нелепостта; хуморът може да се използва като забавен литературен инструмент за създаване на навици за четене.

Хуморът е ефективен инструмент за подобряване на детската когнитивна и езикова компетентност, както и социалните взаимодействия (Dowling, 2014). Самото значение на тази черта на хумора зависи главно от две възможни стратегии. На първо място, развитието на детските умения е основната цел на всяко литературно произведение за деца. Второ, всяка шега може да бъде предмет на друга шега; и по този начин, хуморът създава социално взаимодействие на микро-ниво сред децата. Ето защо, хумористичната литература може да се предлага, за да се създаде микро-култура на четене в групи от деца. С други думи, четенето и социалното взаимодействие могат да бъдат обединени на базата на хумора.

В много случаи, хуморът се е използвал като инструмент за справяне със стресови и нежелани събития при децата (Führ, 2002). Един от най-големите проблеми, пред които преподаватели и семейства са изправени при създаването на навици за четене е, че на децата им е скучно; и най-вероятната грешка,

направена от преподавателите и семействата е, че принуждават децата да четат така наречените "скупни" текстове. Ако целта е да се създаде съответното поведение при децата, прилагането на принуди е брутално действие. Тъй като хуморът е естествен инхибитор срещу стреса и скуката, той трябва да бъде предложен на децата в рамките на един текст.

Използването на езика на въображението е ясна проява на подобряване на умствените способности. Децата могат да бъдат ангажирани в такива дейности като четене и преразказ на една история. Преподавателите не трябва да пречат, а трябва да обръщат по-голямо внимание на създаването от тях хумористични истории. По този начин, тяхното творчество се поощрява, и те могат да се превърнат в част от историята, което може да бъде перфектен начин за създаването на навикци за четене.

ЛИТЕРАТУРНИ ВИДОВЕ ХУМОР

Хуморът е вплетен в писмената и в устната литература. Когато става дума за детска литература, хуморът се проявява в много повече и в различни форми. Остроумия, каламбури, вицове и гатанки са сред най-често срещаните видове хумористични творби, насочени към децата. Лесно е да се открият във всяка култура, като предимно са комбинация от езикови игри с културни елементи. Ето защо, те се възприемат като фолклорни носители на традиции от едно поколение на друго.

- Остроумия

Остроумията са вид шега, която обикновено включва остра критика на дадено лице или събитие. Те са много кратка форма на хумористичен инструмент обикновено с дължина от един ред. В много от случаите остроумията са неподходящи за деца по две причини. На първо място, те включват остра критика на лицето, което може да доведе до нежелан поведенчески резултат. На второ място, са трудни за разбиране, и поради това, могат да повишат нивото на тревожност и гняв у детето, и да блокират създаването на желаното поведение. Затова остроумията трябва да бъдат много внимателно използвани в детската литература.

- Игра на думи/Каламбури

Игрите на думи/Каламбурите са малки езикови игри, които включват семантично отклонение от едно значение към друго. Те не изискват високо ниво на когнитивен капацитет като по този начин са подходящи за ранното детство. В периода на по-късно детство и след това, те може да се определят като скупни и тъпи. Следователно трябва да се избягват в по-късните етапи на процеса на създаване на навикци за четене.

„Книги, деца и тийнейджъри: четенето между разума и емоциите“

- Анекдоти

Анекдотите са много къси разкази, които следват триъгълния път, представен в Теорията на облекчението. Тъй като тяхната дължина и разнообразие са подходящи за деца и в ранното и в късното детство, те може да се предлагат на деца в ранните етапи на създаването на навик за четене. Тъй като изграждането на шеги включва множество културни елементи, те са много компактни и ефективни носители на културните ценности. Следователно, те могат да бъдат разработени като образователни инструменти, които да предадат посланието не пряко и чрез диктовка, а чрез забавна атмосфера, както и да подобрят навика за четене.

- Гатанки

Гатанките са най-сложните структури в тази група. Те включват езикова, културно-познавателна информираност, както и нови възприятия, които водят към отговори. Съдържат различни нива на семантичните плоскости и една черта на този семантичен елемент, който обикновено се избира от най-далечните възможности, които съществуват. Нивата на трудност трябва да бъдат коригирани в съответствие с целевата група. След задаването на гатанката и предизвикването на отговора, структурата на гатанката трябва да се обясни внимателно, така че тя да постигне своята мисия.

КАКВО ДА ВЗЕМАМЕ ПРЕДВИД ПРИ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ХУМОР

Хуморът е много ефективен и мощен инструмент, който може да доведе до очакваните най-добри резултати, или в противен случай да доведе до катастрофални последици. Автори, преподаватели и семейства трябва да бъдат внимателни с езика си, когато се шегуват. Има някои изисквания, които се вземат предвид при използването на хумор в детската литература.

- Трябва да се избягва прекомерната употреба на хумор. Това ще попречи на сериозността на навика за четене.
- Трябва да се избягват шеги на основа на пола. Изразяването на полово малоценност може да доведе до лоши поведенчески влияния.
- Физически увреждания или особености не трябва да бъдат предмет на хумористичен текст.
- Нивото на трудност трябва да е насочено конкретно. В случай на използване на хумористичен елемент, който детето не може да разбере, то може да развие комплекс за малоценност. С по-лесен хумор пък детето може да се отегчи. И в двата случая, може да се повлияе негативно на процеса на създаването на навик за четене.

- Хумористичните инструменти не трябва да подхранват чувството на превъзходство у детето. Твърде голямо превъзходство може да има опасни последици за навика на четене, да доведе до развитие на арогантност у детето и то може да започне да се мисли, че знае всичко и не се нуждае от повече четене.
- Неграмотността трябва да бъде критикувана чрез хумористичните елементи, но на децата трябва да се покаже, че с подходящо четене, това е решима ситуация.
- Хумористичните елементи следва да се прилагат към реалния живот.

ВМЕСТО ЗАКЛЮЧЕНИЕ

С ефективното използване на хумористични творби, навикът за четене при децата може да се подобри много лесно. Хуморът има различни аспекти, които допринасят за социалния, когнитивен, езиков и дори психологически живот на хората. Той е използван като литературен инструмент както в устната, така и в писмената традиция. Малко вероятно е да се срещне култура, която не съдържа хумор или хумористични елементи в себе си. Хуморът осигурява мека атмосфера за поведенческо развитие, включително за четенето. Той допринася и за уменията за решаване на проблеми и за изграждане на самосъзнанието - два феномена, които заедно насърчават четенето и се постигат чрез четене.

Хуморът трябва да стане част от ежедневието на децата. С внимателно подбрани хумористични творби, децата могат да бъдат образовани и приучени да учат ефективно и самостоятелно. Пол, увреждания, твърде трудни проблеми и остра критика са твърде опасни, за да се включват в шеги, насочени към децата. Трябва да се използват текстове, в които хуморът се фокусира главно върху личността – например неграмотност, мързел и т.н.

ЛИТЕРАТУРА:

- Bosacki, S. L. (2013). A longitudinal study of children's theory of mind, self-concept, and perceptions of humor in self and other. *Social Behavior and Personality, 41*(4), 663–673. <https://doi.org/http://dx.doi.org/10.2224/sbp.2013.41.4.663>
- Dowling, J. S. (2014). School-age children talking about humor: Data from focus groups. *Humor, 27*(1), 121–139. <https://doi.org/10.1515/humor-2013-0047>
- Dowling, J. S., & Fain, J. A. (1999). A Multidimensional sense of humor scale for school-aged children: Issues of reliability and validity. *Journal of Pediatric Nursing, 14*(1), 38–43. [https://doi.org/10.1016/S0882-5963\(99\)80058-X](https://doi.org/10.1016/S0882-5963(99)80058-X)
- Führ, M. (2002). Coping humor in early adolescence. *Humor: International Journal of Humor Research, 6*(1998), 9–26. <https://doi.org/10.1515/humr.2002.016>
- Masten, a S. (1986). Humor and competence in school-aged children. *Child Development, 57*(2), 461–73. <https://doi.org/10.2307/1130601>
- Nwokah, E. E., Burnette, S. E., & Graves, K. N. (2013). Joke telling, humor creation, and humor recall in children with and without hearing loss. *Humor, 26*(1), 69–96. <https://doi.org/10.1515/humor-2013-0005>

„Книги, деца и тийнейджъри: четенето между разума и емоциите“

ENDEARING LITERATURE TO CHILDREN WITH HUMOR: THE LOGIC OF HUMOR IN CHILDREN'S LITERATURE

Uğur ALTINTAŞ, Ph.D. Ahmet ALTAY
/Kırklareli University, Turkey/

Humor can be divided into myriads of categories as a literary term, i.e. satire, pun, riddle, etc. Regardless of what form humor gets into, it catches the attention of reader, and makes the text more colorful for reading. Humor is, in a way, a tool to make the text more reader centered. To put it simply and paradoxically, humor can be defined as a literary tool that makes the text slightly more difficult to understand so as to achieve a better convey of the message and make it more comprehensive and comprehensible.

Due to its high level of dependency upon the cultural past and personal traits like IQ, it is so hard to achieve a universal humor. A story can be found funny by a person; however, this does not mean that another would find it funny at the same level. There are so many examples on the cultural differences on humor elicitation; in that, a Turkish person does not even smile at a German joke, and vice versa. So, it would be safe to claim that a successful humor carries a cultural history behind it. Humor is a social phenomenon that includes both micro and macro scale cultural interaction which requires a shared and deep understanding of the situation, and in many cases, humor is the best reaction to that situation.

This study aims to define humor in a sense that can be used as a harmless and joyful tool to endear reading and to create the behavior of reading in children and youngsters. Upon a brief presentation of humor theories in general, this essay will seek to figure out certain traits of humor that can direct children to reading. Some offers will be made concerning what to do and more importantly what not to do while constructing humorous texts aiming at children.

GENERAL THEORIES OF HUMOR

There are a number of theories about the dynamics of humor. The basis for these theories ranges from Aristotelian perspective to Freudian theories. The most common theories are *relief theory*, *superiority theory*, and *incongruity theory*. Even if they are named differently, they are not so much distinct from each other. In many cases, all three theories can be applied to a humorous text without any failure. This situation may be due to subjective traits of humor, which simply has too limited universal features.

Firstly, adherents of *relief theory* claim that a person finds a text or verbal input humorous after a certain feeling of relief. Humorous texts follow a certain triangular

structure similar to that of drama according to this theory. In a humorous text, there is rising action or background information that raises the level of some strong feeling such as wonder, excitement, or even fear. This part is also used to activate the cultural information that the reader will need so as to understand the joke at the end. This part is of a great importance for the success of joke in that if the amount of information is less than needed, reader will feel silly –just the opposite of relief-, and if more than necessary, the effect of joke will fade away –this time joke becomes stupid. Second part is the climax of the joke where the teller of the joke presents the punchline. This is the exact time the doors of relief open and laughter let out. Lastly, falling action is presented – in some jokes, this part is skipped intentionally. In this part, the joke is resolved and joke finishes. There should not be more explanation than needed in this part for the sake of the success of the joke. This theory takes its basis from Freudian perspective. It leans more on sexual and violent jokes, since these are the two controlled –thus suppressed- behaviors in humans.

Recently, *superiority theory*, which takes its basis from Aristoteles, has been revisited in the field of humor research. According to this theory, people tend to laugh at the jokes that include people with lower status in any sort including but not limited to mental, economic, or gender. Many caricatures, stories, and texts tend to include a foil character that is lower in mental capacity. People are expected to laugh at the stupidity of this character.

Incongruity theory, lastly, has started to be far from being a mere theory, but an inevitable component of humor. According to this theory, people simply laugh at the things which are not within a certain parallelism with the surrounding environment in cultural, behavioral, or even in class related levels. The expectance of the character behavior is a product of the culture portrayed in the text; and any behavior or situation that break this line is found funny. This theory does not clash with the other two; if anything, it supports them. That is because the expectance is created and broken following the triangular structure of relief theory. Also, incongruity brings about a particular level of stupidity at which people are expected to laugh. Another distinct trait of incongruity theory is the fact that it constitutes an inner dynamic for the humor while the other two are more related with the receiver of the humor.

SOME USEFUL FEATURES OF HUMOR FOR THE CREATION OF READING HABIT

Humor can be used as a tool to make children demonstrate their intellectual, social and behavioral capacities (Masten, 1986). This tendency can be carried up to a level that intellectual input can be provided through humorous tools which have been meticulously woven considering the age, gender, etc. and the desired end result

„Книги, деца и тийнейджъри: четенето между разума и емоциите“

(Bosacki, 2013). Humor is amongst many other factors in the development of personality and self-development in the early and late childhood periods. Humor defines the position of a child in his or her close environment. Cognitive functions of humor are listed as the improvement of intellectual capacity via problem solving and positive distraction from the mainstream topic (Dowling & Fain, 1999). Since humor contains a two-level semantic structure which necessitates the reader to analyze both at the same time and find the incongruity; humor can be used as a joyful literary tool for the creation of reading habit.

Humor is an effective tool to improve children's cognitive and linguistic competence, as well as social interactions (Dowling, 2014). The very importance of this trait of humor depends mainly on two possible strategies. Firstly, development of children's competences is a primary target of any literary work for children. Secondly, any joke can be the subject of another joke; and by this way, humor creates a micro-level social interaction among children. Therefore, humorous literature can be offered to create a micro-culture of reading in groups of children. In other words, the individual activity of reading and social interaction can be brought together on the basis of humor.

In many cases, humor has been seen to be used as a tool to cope with stressful and unwanted events by children (Führ, 2002). One of the biggest problems that educators and families face in the creation of reading habit is that children find it boring; and most probable mistake made by the educators and families is to force reading those so-called "boring" texts. If the aim is to create a behavior in children, applying coercive enforcements is brutal. Since humor is a natural inhibitor against stress and boredom, then children should be offered with that within a text.

Use of imaginative language is a clear manifestation of an improving mental capacity. Children can be engaged in such activities as reading and re-telling of a story. Educators, here, should not interrupt the flow of their story, and should pay a great attention upon their humor production. Thus, their creativity is enhanced, and they are allowed to become a part of the story which can be a perfect path to the creation of reading habit.

LITERARY TYPES OF HUMOR

Just like in written literature, in oral literature humor has been deployed. When it comes to children's literature, humor shows itself even more and in various forms. Wits, puns, jokes, and riddles are amongst the most common types of humor aiming at children. These are easy to find in any culture, and they are mainly a combination of linguistic games with cultural elements. Therefore, they are seen as folkloric carriers of traditions from one generation to other.

- **Wits**

Wits are a little bittersweet type of joke which generally includes a harsh criticism of a person or event. It is also a very short form of humorous tool generally with a length of one line. In many cases such jokes are found to be inappropriate for children for two reasons. Firstly, they include a harsh criticism of a person which may lead to an undesired behavioral result. Secondly, they are hard to understand, and therefore, they may increase the level of anxiety and anger in the child that may block the creation of desired behavior. All considered, wits should be very carefully used in children's literature.

- **Puns**

Puns are little linguistic games that include semantic deviation from one meaning to another. They do not require a high level of cognitive capacity and such, thus are appropriate for early childhood. In the late childhood period and onward, they can be defined as boring and stupid. Therefore, they should be avoided in later stages of reading habit creation process.

- **Jokes**

Jokes are very short stories that follow the triangular path presented in relief theory. Since their length and variety are appropriate for children in both early and late childhood, they can be given to children at the early stages of the reading habit creation. Since the construction of jokes includes many cultural elements, they are very compact and efficient carriers of cultural values. Therefore, they can be devised as educational tools, which convey the message not directly, and through dictation but through a set of funny and colorful atmosphere, as well as being enhancer of reading habit.

- **Riddles**

Riddles are the most complex structures in this group. They include linguistic, cultural and cognitive awareness as well as novel perceptions to grasp the path to answer. They contain different levels of semantic planes and a trait of that semantic item which are generally chosen from the farthest options available. Difficulty levels should be adjusted according to the target group. After asking the riddle and elicitation of the answer, the structure of the riddle should be explained thoroughly so that riddle achieves its mission.

WHAT TO CONSIDER IN THE USE OF HUMOR

Humor is a very effective and powerful tool that can yield the best results expected, or otherwise bring about the catastrophic consequences. Authors, educators and families should be careful with their language while joking, and even what they

„Книги, деца и тийнейджъри: четенето между разума и емоциите“

laugh at. There are some points to consider in the application of humor in children's literature.

- Excessive use of humor should be avoided. This will impede the seriousness of reading habit.
- Gender based jokes should be avoided. The expression of gender inferiority may give way to various behavioral blights.
- Physical disabilities or peculiarities should not be made the subject of a text.
- The difficulty level should be target specific. In the event of a humorous element being harder than child can get, he/she can develop an inferiority complex. With an easier one, child will get bored. In both cases, the process of reading habit creation may be harmed.
- Humorous tools should not fuel the feeling of superiority in child. Too much superiority may have hazardous effects on the reading habit in that this superiority may cause development of arrogance in child who may start to think that s/he knows everything and needs no more.
- Illiteracy should be criticized in humorous elements, but children should be shown that with adequate reading, it is a solvable situation.
- Humorous elements should be applicable to real life.

RESULTS

With an effective use of humor, reading habit can be enhanced in children very easily. Humor has various aspects that contribute to social, cognitive, linguistic and even psychological lives of people. It has also been used as a literary tool both in oral and written tradition. It is improbable to encounter a culture that does not contain humor or humorous elements within itself. Humor provides a soft atmosphere for behavioral development including reading. It also contributes immensely to problem solving skills and self-awareness which are two phenomena that both encourage reading and are achieved through reading.

Humor should be made a part of children's daily lives as well. With carefully designed humor, children can be educated and taught to learn very efficiently and self-sufficiently. Gender, disabilities, too difficult problems, and so much and harsh criticism are too dangerous to include in jokes aiming at children. Texts in which humor is focused mainly on the personality – i.e. illiteracy, laziness, etc., should be offered to children.

BIBLIOGRAPHY:

Bosacki, S. L. (2013). A longitudinal study of children's theory of mind, self-concept, and perceptions of humor in self and other. *Social Behavior and Personality*, 41(4), 663–673. <https://doi.org/http://dx.doi.org/10.2224/sbp.2013.41.4.663>

Dowling, J. S. (2014). School-age children talking about humor: Data from focus groups. *Humor*, 27(1), 121–139. <https://doi.org/10.1515/humor-2013-0047>

Dowling, J. S., & Fain, J. A. (1999). A Multidimensional sense of humor scale for school-aged children: Issues of reliability and validity. *Journal of Pediatric Nursing*, 14(1), 38–43. [https://doi.org/10.1016/S0882-5963\(99\)80058-X](https://doi.org/10.1016/S0882-5963(99)80058-X)

Führ, M. (2002). Coping humor in early adolescence. *Humor: International Journal of Humor Research*, 6(1998), 9–26. <https://doi.org/10.1515/humr.2002.016>

Masten, a S. (1986). Humor and competence in school-aged children. *Child Development*, 57(2), 461–73. <https://doi.org/10.2307/1130601>

Nwokah, E. E., Burnette, S. E., & Graves, K. N. (2013). Joke telling, humor creation, and humor recall in children with and without hearing loss. *Humor*, 26(1), 69–96. <https://doi.org/10.1515/humor-2013-0005>